

Mszy św. — język włoski. W dniu 7 marca br. — na zarządzenie archidiecezjalnego Bazyliki św. Piotra, kardynała Pawła Marelli, zostały odprawione dwie Msze św. z językiem włoskim, a mianowicie: przy Ołtarzu Konfesji św. Piotra Apostoła i przy Ołtarzu św. Papieża Piusa X, Wielkiego prekursora reform liturgicznych.

(Wer)

Ks. Wacław Świerzański, Rzym

PAPIESKI INSTYTUT LITURGICZNY W RZYMIE

Instytuty Liturgiczne dotychczas istniejące można podzielić co najmniej na dwie grupy. Do pierwszej można zaliczyć Instytuty o charakterze naukowym. Są one zwykle związane z zakładami uniwersyteckimi. Tego typu Instytuty są — w Rzymie, Paryżu, Trewirze i w Salamance. Do drugiej zaś grupy należą Instytuty o orientacji praktycznej, albo duszpasterskiej, jak CPL (*Centre de Pastorale Liturgique*) w Paryżu, CAL (*Centro di Azione Liturgica*) w Rzymie, Instytut Liturgiczny w Madrycie, i od czasów Soboru — na mniejszą skalę, krajowe (czy nawet diecezjalne), albo też wydawnicze — jak Instytut Liturgiczny w Salzburgu, Instytut *Herwegen* w Maria Laach, *Pontificia Academia Liturgica* w Rzymie (wydaje *Ephemerides Liturgicae*) i in.

W Polsce dotychczas nie ma Instytutu Liturgicznego, choć spodziewana jest w najbliższym czasie jego erekcja. Zresztą narastające z dnia na dzień potrzeby, tak natury teoretycznej — specjalnej dla rodzimych warunków — jak natury praktycznej domagają się tego.

Niniejszy szkic ma na celu zapoznać polskiego czytelnika z jedną uczelnią tego typu, która ma już za sobą pewien dorobek i doświadczenie — z Papieskim Instytutem Liturgicznym w Rzymie, będącym samodzielną jednostką naukową przy Uniwersytecie św. Anzelma.

HISTORIA

Historia Instytutu Liturgicznego jest ściśle związana z Uniwersyteciem św. Anzelma, dlatego też najpierw poświęć kilka słów tej uczelni. Rzymskie Kolegium św. Anzelma (um. 1109) zostało erygowane przez Innocentego XI konstytucją *Inscrutabili* z 22 marca 1687 r. Zamknięte w 1837 r. zostało ponownie powołane do życia przez Leona XIII 4 stycznia 1887 r. Pius X w Motu proprio wydanym 24 czerwca 1914 r. udzielił uczelni prawo nadawania stopni naukowych. Wreszcie Pius XI w 1933 r. nadał Instytutowi Akademickiemu św. Anzelma tytuł „papieski”, a św. Kongregacja dla Seminariów i Studiów Uniwersyteckich dekretem w dniu 21 kwietnia 1934 r. aprobowała nowe statuty Instytutu.

W ramach *Pontificii Athenaei Anselmiani* działa od 1950 r. *Institutum Liturgicum Anselmianum*. W pierwszych latach swego istnienia Instytut ograniczał się tylko do praw wydawniczych. Pod kierownictwem

D. C. Mohlberga OSB, drukował *Fontes atque Studia et Subsidia*. W 1961 r. Papież Jan XXIII przekształcił go w Papieski Instytut Liturgiczny (*Pontificium Institutum Liturgicum*). Instytut posiada dwie sekcje, z których jedna kontynuuje dawną — wydawniczą — linię Instytutu Liturgicznego, zaś druga posiada strukturę zakładu naukowego z programem szkoły stopnia akademickiego. Orientacja naukowa zakładu tłumaczy się tym, że celem uczelni, a zwłaszcza jej sekcji wykładowej jest przygotowywanie przyszłych wykładowców nauk liturgicznych, ekspertów dla diecezjalnych Komisji Biskupich i doświadczonych liturgów dla apostołstwa liturgicznego. W tej chwili trwają negocjacje mające na celu przekształcenie Instytutu Liturgicznego w fakultet liturgiczny przy Uniwersytecie św. Anzelma, w związku z czym czas trwania studiów przedłużyłby się do trzech lat.

STOPNIE NAUKOWE NADAWANE PRZEZ UCZELNIĘ .

Magisterium z liturgii (*magisterium in sacra liturgia*) otrzymują alumni, którzy nie posiadają nawet licencjatu z teologii, przez cztery semestry (dwa lata) uczęszczali na PIL, zdali wszystkie przepisane egzaminy, napisali rozprawę (przynajmniej na 50 stron) i wygłosili wykład magisterski.

Doktorat z teologii ze specjalizacją z liturgii (*doctoratus in sacra theologia cum specializatione in sacra liturgia*) otrzymują alumni, którzy po ukończeniu licencjatu z teologii uczęszczali przez cztery semestry na PIL, złożyli wszystkie przepisane egzaminy, napisali i obronili rozprawę z dziedziny liturgii (przynajmniej na 100 stron) oraz wygłosili „lectio coram” (według przep. Const. Deus scientiarum Deus).

Doktorat z teologii (*doctoratus in sacra theologia*), otrzymują alumni, którzy mając licencjat, przynajmniej przez dwa semestry uczęszczali na PIL, napisali i obronili rozprawę oraz przeprowadzili „lectio coram”.

Dyplom z liturgii i Monastycyzmu (*diploma in re monastica et liturgica*) otrzymują alumni, którzy przynajmniej przez dwa semestry uczęszczali na PIL i na Instytut Monastyczny (*Institutum Studiorum Monasticorum*), który mieści się w ramach Uniwersytetu San Anselmo.

WARUNKI PRZYJĘCIA NA PAPIESKI INSTYTUT LITURGICZNY

Aby zostać słuchaczem PIL, trzeba dokonać formalnego wpisu, do którego są upoważnieni tak alumni ex utroque clero, jak też i ludzie świeccy. Słuchacze dzielą się na zwyczajnych i nadzwyczajnych. Zwyczajnymi są ci, którzy chcąc ubiegać się o stopnie akademickie uczęszczali na Instytut przez cztery semestry (dwa lata) i uczestniczą we wszystkich obowiązujących wykładach. Nadzwyczajnymi zaś słuchaczami są ci, którzy nie ubiegają się o uzyskanie stopni akademickich, lub nie uczęszczają na wszystkie semestry czy wykłady. Słuchacze nadzwyczajni

mogą stać się zwyczajnymi, a tym samym mogą być dopuszczeni do ubiegania się o stopnie, jeśli wykażą się, że wysłuchali i zdali przedmioty wymagane na Instytucie.

Rok akademicki na PIL rozpoczyna się 15 października. Pierwszy semestr trwa do 15 lutego i kończy się egzaminami, drugi semestr zaczyna się około 15 lutego i kończy się około 10 czerwca.

Wpisy na PIL dokonują się w siedzibie Uniwersytetu św. Anzelma (adres: Pontificio Instituto Liturgico, Segretaria, Via Pirta Lavernale 19, Roma, Italia) na początku każdego roku akademickiego. Po 15 dniach od rozpoczęcia roku, nikt nie może być przyjęty w poczet studentów, chyba, że otrzyma specjalne zezwolenie Rektora. Jeśli zaistniałoby miesięczne opóźnienie wpisu, zezwolenia może udzielić w drodze wyjątku, po uprzednim przedstawieniu prośby wystawionej przez przełożonego danego kandydata, Rada Profesorów Instytutu. Do wpisu należy przedłożyć następujące dokumenty:

1. Duchowni: litterae dimissoriae własnego Ordynariusza lub Przełożonego, wraz ze świadectwem Rektora domu zatwierdzonego jako mieszkanie dla alumnów przez Kongr. Semin. i studiów Uniw., lub domu zakonnego, w którym alumn zamieszkał. Świeccy: powinni przedstawić litterae testimoniales kompetentnej władzy kościelnej.

2. Świadectwa (w oryginale, z podpisami i pieczęcią) o ukończonych studiach teologicznych w Seminarium, domu zakonnym czy wydziale teologicznym.

3. Cztery fotografie.

TREŚĆ I JEZYK WYKŁADÓW

Zasadniczo treść wykładów można podzielić na trzy grupy zakresowe: Do pierwszej zaliczymy wtedy przedmioty o treści ogólnej, jak: Podstawy liturgii (teologia liturgii), Historia liturgii, Liturgia duszpasterska, Duchowość liturgiczna, Historia Genetyczna form liturgicznych, Liturgie łacińskie nie rzymskie (np. hiszpańska, wizygocka), Czytanie tekstów liturgicznych, Czytanie tekstów liturgicznych Ojców Kościoła, Liturgia sakramentów, Czytanie Konstytucji liturgicznej.

Do drugiej grupy zaliczymy przedmioty o treści szczegółowej, jak: Wstęp do liturgii, Liturgie wschodnie, Liturgia porównawcza, Liturgia brewiarza, Liturgia Mszy św., Nauki pomocnicze liturgii (np. paleografia) i in.

Wreszcie do trzeciej grupy zaliczymy przedmioty dodatkowe, zwykle wykładane metodą monograficzną, wybierane (ad libitum) przez studentów jak: Sztuka liturgiczna, Wybrane zagadnienia z liturgii duszpasterskiej, O czynnym uczestniczeniu w liturgii i in.

Osobny dział stanowią seminaria naukowe, na których studenci poznają metodę pracy naukowej i przedstawiają swoje pierwsze próby pisarskie. Są one utrzymane zwykle w ramach pewnych quaestiones selectae. Dla przykładu podaję kilka zakresów prac seminaryjnych: Niezspory w liturgiach wschodnich, Sens i znaczenie chrzcielnej liturgii

wielkopostnej, O układzie perykop i strukturze liturgii Słowa, O terminach liturgicznych w Liber Etymologiarum św. Izydora.

Obowiązkowym językiem wykładowym jest na Instytucie język łaciński. Egzaminy (z reguły pisemne) są równie wymagane w języku łacińskim. Dopuszcza się jednak pisanie tych egzaminów w językach: francuskim, angielskim, niemieckim, włoskim i hiszpańskim.

REKTOR I WYKŁADOWCY INSTYTUTU

Właściwym Rektorem Instytutu jest Rektor Uniwersytetu św. Anzelma. W roku akademickim 1964/1965 był nim O. A. Mayer OSB. Kierownikiem (Moderator) Instytutu Liturgicznego był D. S. Marsili OSB. Do wykładowców w tymże roku akademickim należeli: D. S. Marsili OSB, D. B. Neunheuser OSB, D. A. Nocent OSB, D. G. Pinell OSB, Ks. A. Della Torre, D. E. Lanne OSB, O. J. Mateos SJ, O. H. Schmidt SJ, (D. C. Vagaggini OSB, nie wykłada na Instytucie od 1964 r.).

STUDENCI POLACY NA PIL W ROKU AKAD. 1964/1965

W roku akademickim 1964/1965 studiowało na Papieskim Instytucie Liturgicznym w Rzymie ośmiu Polaków, kapłanów diecezjalnych i zakonnych:

z diecezji w Lubaczowie	1
z diecezji pelplińskiej	1
z diecezji siedleckiej	1
z diecezji wrocławskiej	1
z diecezji wrocławskiej	1
z zakonu OO. Benedyktynów	1
z zakonu OO. Redemptorystów	1
ze zgromadzenia XX Salwatorianów	1

Rzym

Ks. WACŁAW ŚWIERZAWSKI